

EXPUNERE DE MOTIVE

la propunerea legislativă „*Lege pentru modificarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale*”

Prezenta propunere legislativă vizează două aspecte importante referitoare la atribuțiile și activitatea Curții Constituționale a României, rezultate din evoluția acestei autorități publice cu statut special, de la înființare și până în prezent. Astfel, pe de o parte se conferă Curții Constituționale o nouă prerogativă, regăsită și în legile de organizare ale unor Curți similare din state membre ale Uniunii Europene, iar pe de altă parte se vizează o soluție pentru posibile conflicte de interese în exercitarea atribuțiilor Curții. Dacă în ceea ce privește adăugarea unei noi prerogative, baza juridică rezidă într-un text constituțional rămas până în prezent fără concretizare („Art. 146 lit. l) – *îndeplinește și alte atribuții prevăzute de legea organică a Curții*”), propunerea pentru soluționarea unor eventuale conflicte de interese în exercitarea atribuțiilor Curții a rezultat din activitatea instituției și din necesitatea de a menține această autoritate mai presus de orice bănuială cu privire la imparțialitatea deciziilor sale.

1. Primul aspect din propunerea legislativă stabilește prerogativa Curții Constituționale ca unică autoritate abilitată să realizeze interpretarea oficială a textelor constituționale, precum și procedura sesizării Curții cu o cerere de interpretare a normelor constituționale, persoanele îndreptățite să formuleze o astfel de cerere, termenele și procedura adoptării deciziei Curții.

Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției României. Rezultă, deci, că este singura instituție îndreptățită să se pronunțe asupra respectării normelor Constituției României, și, pe cale de consecință, asupra interpretării textelor constituționale. Acest lucru se face până în prezent doar printr-o procedură reactivă, pasivă, mai exact, exclusiv prin examinarea conformității constituționale a unor norme legale. Prin prezenta propunere, rolul Curții devine mult mai activ, interpretarea normelor constituționale urmând a se face și în abstract, fără raportarea la dispoziții legale propuse ori aflate deja în vigoare. În acest fel, Curtea va face, nu atât litera, cât mai ales spiritul normelor constituționale, mult mai clar și mai accesibil, deopotrivă autorităților publice și cetățenilor României.

Spre exemplu, dezbaterile publice recente, referitoare la punerea de acord a dispozițiilor Constituției ce privesc Consiliul Superior al Magistraturii (*Art. 133 alin. (2), lit. a*), teza finală: „*prima secție este compusă din 9 judecători, iar cea de-a doua din 5 procurori*”), cu cele referitoare la statutul magistraților (rezultate din coroborarea art. 125 alin. (3) cu art. 132 alin. (2), potrivit căroră *funcția de judecător sau procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior*), precum și cu cele rezultate din principiul funcționării C.S.M. ca organ cu activitate permanentă, ar fi fost mult simplificate și nu ar mai fi generat dispute aparent ireconciliabile pe marginea unor proiecte legislative, dacă ar fi existat o interpretare oficială a Curții Constituționale cu privire la aceste norme.

Un aspect deosebit de important este cel legat de consacrarea majorității de două treimi din numărul total al judecătorilor Curții pentru emiterea unei decizii de interpretare a textelor constituționale. O astfel de cerință este impusă atât de importanța unei asemenea decizii, cât și de necesitatea de a conferi acesteia o recunoaștere și o acceptare incontestabile.

Astfel, sunt întărite, atât poziția Curții Constituționale ca unică autoritate abilitată să dea interpretarea oficială a normelor Constituției, cât și caracterul obligatoriu al acestor decizii pentru autorități și pentru societate.

Ca ultim aspect, trebuie precizat că o astfel de prerogativă presupune și acordarea permanentă a literei și spiritului Constituției cu evoluția societății românești, cu dinamica vieții publice, atât interne, cât și internaționale.

2. Până în prezent, statutul recunoscut și consacrat al Curții Constituționale, ca autoritate separată față de puterile statului, imparțială și echidistantă, nu a relevat și posibilitatea apariției unor conflicte de interese în exercitarea atribuțiilor acesteia. Mai mult, potrivit dispozițiilor actuale ale Legii nr. 47/21992 (*Art. 64 „Judecătorii Curții Constituționale sunt obligați: ... lit. c – în adoptarea actelor Curții Constituționale să-și exprime votul afirmativ sau negativ, abținerea de la vot nefiind permisă*) este eliminată posibilitatea ca un judecător să nu se pronunțe într-o situație în care există un conflict de interese. În opinia noastră, un asemenea conflict este posibil, atunci când sesizarea Curții este făcută de soț sau rude ori afini până la gradul IV inclusiv, respectiv, când un act al Curții vizează pe una din persoanele menționate.

Întrucât, pe de o parte, nu se poate cere unei persoane să nu uzeze, în condițiile Constituției și ale legilor în vigoare, de dreptul de a sesiza Curtea Constituțională, iar pe altă parte, nu se poate asigura imparțialitatea și obiectivitatea unui judecător al Curții dacă actul acestei autorități vizează interesele sale personale ori ale unei persoane apropiate, singura soluție acceptabilă o constituie interdicția, prin lege, pentru judecătorii Curții, de a participa la acele acte care, prin natura lor, generează conflicte de interese.

Mai menționez faptul că, în coroborare cu propunerea făcută la punctul 1 al prezentei expuneri, majoritatea de vot pentru adoptarea actelor Curții rămâne valabilă, chiar în condițiile în care numărul de judecători ce efectuează procedurile prevăzute de lege pentru interpretarea dispozițiilor constituționale se diminuează ca urmare a abținerii. În aceste condiții apreciem că, pe de o parte, se răspunde unui imperativ, privind conflictele de interese, rezultat din evoluția Curții Constituționale și a societății românești, după înființarea acestei instituții, iar pe de altă parte, se întăresc poziția și rolul Curții în ansamblul instituțional românesc.

Inițiator

Senator Șerban Nicolae